

DAIonso, *RFE* xxxiii, 307, 309). L'accepció etimològica del mot en àrab és ben possible que fos la del mot parent *bišr* (Freitag) —de forma, per cert, quasi igual a la del nostre suposat *bišra*— 'alegria que es mostra en el semblant', tenint en compte que en la mateixa arrel hi ha *bāšar*, *bāšara*, 'pell de la cara'.⁴

DERIV.: *Albisarar* (o *-xarer?*) en el còdex judeo-romànic Sassoon (1366-88) barrejat de català i occità, per traduir hebr. *basser* «annoncer des nouvelles», judcast. *albricari* (Biblia de Ferrara), Blondheim, *Rom.* xlix, 30.

¹ Ga. Girona l'usa en el seu poema *Seidia*, en rima amb *dreceres*, pp. 253, 277. Però ell mateix en l'ed. del *Vocab. del Maestrat* accentua *albixeres* aclarint que és «fora d'ús» i que «en la forma *ambixeres* és usat encara a Tàrbena». Però com que Tàrbena és molt lluny del Maestrat, no sabem en quina forma n'havia rebut notícia, potser per carta (on l'accent pogué mancar i suplir-l'hi algú a la lleugera): en tot cas aquesta dada accentual no és de fiar. Ara bé, es veu que avui el mot a Tàrbena s'ha desusat, almenys entre la gent jove i de mitja edat, pel que m'escrivia el 1950 l'antic mestre del poble, Vicent Perles i Monjo, que hi nasqué. —² Potser li semblava que havent-hi tants casos on una *á* llarga aràbiga es torna *é* romànica hi havia evidència fonètica. No és així: el canvi per imela només es produeix en «tarqíq», i ací, estant davant de *r*, la *á* està en «taffíim», de manera que com a resultat de *al-bišára* més aviat esperaríem un cat. **albi-xàra*. Reconec que estudiant la toponímia es veu que no manquen complicacions, i que tot tenint vigor general la regla, hi ha excepcions, per la pronúncia cultista o conservadora dels alfaquís i ulemes (que ací, però, hauria afavorit la *á*) i pel veinatge d'altres sons palatals: la memòria no em recorda casos en què una *š* precedent triomfi d'una *r* següent. —³ No solament «étrenne pour une bonne nouvelle» sinó encara «bonne nouvelle» (com en català antic) [Lespy], així i *aubiste* en Palay. —⁴ Si tingués alguna realitat el valencià *albixer* 'el qui comunica una *albixeria*', registrat pel dicc. de MGadea (que defineix *albixeria*, amb matís xocant, «notícia per lo regular desfavorable i dudosa») podria correspondre a un altre mot de la mateixa arrel aràbiga, *bašir* 'el qui porta bones noves' (RMa., 38; Freitag, l. c.). Per cert que si aquest *albixeria* té fonament, coincideix amb l'explicació que he suggerit, per a aquest derivat, en *-ia* més amunt.

ALBÓ, 'espiga de la porrasa', i *albossons*, *aubessons* i variants semblants, per 'asfòdel, gamó, porrasa', resultat de l'evolució fonètica d'un *ALBUCTIONEM, derivat del nom ll. ALBUCUS de la mateixa planta; en part a través d'una variant vulgar o tardana *ALBU-

TIONE, que es canviaria, passant per *albozon*, *albezón*, en *albeó*, forma que en efecte es troba antigament. □ 1.ª doc.: S. xv.

Llavors llegim, en efecte, que Díez, en la Manescalia, en recomana les arrels en una recepta (DAg.). En

les *Flos de les Medecines*, ms. del mateix segle a la nostra Bibl. Univ., hom recepta «reells de liri blau, *albeons* e trementina», «prenets ruda e orcell e de *albeons*, sigayró, dragontina» (*AlcM* s. v. *albeó*). Avui *albó*, més que més pronunciat *aubó*, és un mot sobretot de Mallorca i Menorca per designar l'espiga de la porrasa: *aubons*, Joan Rosselló, *Manyoc de Fr. Mall.* (80); BDLC xlii, 116, i jo mateix he sentit *s'aubó d'a s'a porrasé* a Lluçmajor, *l'ubó d'a l'a porrasé* 'la tija —' a Banyalbufar (1964), *Pla dels Aubons* a Selva (1963); a Menorca una endevinalla popular vol que hom entengui «*aubó*» quan diuen que «neix mascle i mor femella» (Camps Merc., *Folk. Men.* 1, 253, 268), perquè (com consta també en el BDLC xliii) d'això en surt la *caramuixa*, que és mot del gènere femení.

En llatí l'asfòdel o gamó duia el nom d'ALBUCUS, que ja li dóna Apuleu, mentre que Plini ho aplica només a la tija. D'ací es derivaria primer ALBUCCIUS ('ασφοδελος' CGL vi, 47; sovint en glosses), d'on provindran el mossar. *abuč* (Simonet, *Glos.*, *abúču* 'asfodel' en l'Anònim sevillà de c. 1100, Asín, p. 4), el gc. *aubòs* en el Lavedà, que en part s'altera també en *aubòt* o en *aubò* (Palay) i, en una combinació, el sd. *tarabùttsulu* (ARom. xv, 1931). En fi l'alt-aragonès *abòθο* 'gamó', que m'ensenyen a Bielsa, els *abòθος* que «para los tocinos» em recomanen a Saqués de Tena (1965) i *abozo* o *agozo* que em comunicaren d'Ansó (1935); a Torla *abozos* eren clarament 'asfòdels, gamons' i me'ls descriuen com «hojas largas y delgadas empleadas para la pastura del cerdo»; *abòθα* «lirio silvestre» a Echo (1936). Amb els derivats toponímics *Canal de las Aboceras* a Oz de Tena i *Serrat-o-'bozo* a Fanlo.

³⁵ La forma del català antic i balear s'explica partint d'una forma derivada d'aquesta, *ALBUCIONE, que en el parlar vulgar i tardà es pronunciarà ultracorrectament *ARBUTIONE (invitant-hi la semblança amb ARBUTUS 'arboç', que, viceversa, passà d'ARBUTEUS a ARBUCIU, com es veu per la conservació sorda de -ç); llavors la -TJ- se sonoritzava i ũ-ó es dissimilava en e-ó, d'on *albezón* que, segons l'evolució normal catalana, passava a *albeó*.

En canvi, en parlars moderns del nostre Ponent, en els Pirineus, tenim formes que presenten la sibilant com a sorda, i per tant reflecteixen la -CJ- originària. A les muntanyes de la Vall de Boí hi ha molts asfòdels o gamons, i allí he sentit adés *aybesóns* (1968) adés *arbesóns* (1970) adés *alb-* (1977). En valls més ponentines, tinc anotat *albesóns* a Fontjanina, com a menja dels porcs, i n'hi vaig veure en el *Covarxo dels Albossons*, cap a 1600-1700 alt.; a Aneto *aybesóns* (1957); a Benasc *albisso* o *albossón* (1965); Àngel Sallent havia comunicat *albissons* a l'*AlcM* com a sentit a Borén (V. d'Aneu), i sembla que en algunes bandes ho deformen, per contaminació, en *malvissons*. En fi, a les muntanyes de la Baixa Vall d'Aran vaig sentir la forma reduïda *aüssun* (*Vocab. Aran.*, 17), en altres parlars gascons hi ha *aüssoun* (R. Lizop, *Armanac dera Mountainho*, 1923, 45), *aüssou* a la Vall d'Aura